

Pádraig Joe Joe Mac an Iomaire (FG) – Comhairleoir Nua do Chonamara Theas

*Daithí Ó Muirí a thras-scríobh an t-agallamh seo
a rinne Donncha Ó hÉallaithe le Pádraig*

Chas Donncha Ó hÉallaithe le Pádraig Joe Joe Mac an Iomaire go gairid tar éis an toghcháin, inar toghadh é mar chomhairleoir nua ar an gComhairle Chontae agus geansaí Fhine Gael air. Cén fáth ar sheas sé d’Fhine Gael, an chéad cheist a chuir sé ar Phádraig?

“Chuaigh mé isteach le Fine Gael trí Phádraig McCormack. Bhí mo dheaide roimhe sin an-mhór le John Mannion sa gClochán, ach nuair a tháinig Pádraig McCormack, cheap mé gur fear maith a bhí ann. D’oibrigh mé le Pádraig agus sin a bhí ann.”

Cé gurb é Fianna Fáil an páirtí is mó ar an gComhairle Chontae, is é Fine Gael atá ar an stiúir, mar

gur éirigh leo tíocht ar shocrú leis na Neamhspleáigh agus leis an gComhaontas Glas, rud a chinn ar Fhianna Fáil a dhéanamh. Mar gheall go bhfuil ceannas ag Fine Gael ar an gComhairle Chontae, tá súil ag Pádraig go mbeidh sé in ann rudaí a chur chun cinn níos éasca. An mbeidh sé faoin bhfuil ag Fine Gael faoin mbealach a vótálann sé?

*Tógadh an pictiúr seo sa bPoitín Stil, an oíche a seoladh feachtas toghchánaíochta
Phádraig don Chomhairle Chontae*

*Chun tosaigh, ó chlé: Pádraig Joe Joe, Sally, Stephanie, Emer agus Darina.
Ar chúil, ó chlé: Anna, Cathal, Joseph agus Máirtín Cadhain*

“Sin an chaoi a n-oibríonn sé, ach ‘séard a dúradh linn má bhíonn aon fhadhb againn le rudaí tá muid in ann dul ag caint faoi agus rudaí a athrú timpeall.”

Fadhbanna le Réiteach

Tá an bealach a bhfuil taobh an bhóthair mhóir fágtha, ar cheann de na fadhbanna atá le réiteach, dar le Pádraig.

“Tá an tÚdarás agus an Chomhairle Chontae tugtha le chéile agam..... Níl an tÚdarás ná an Chomhairle Chontae sásta freagracht a thógáil.”

Tá sé fós ag obair ar an gceist, le réiteach a fháil. Tá fadhb na reilige ard ar a liosta. Cén réiteach a bheadh ag Pádraig ar cheist na reilige?

“Tá sé thar a bheith go dona anseo i Reilig an Chnoic.... Ceapaim nach bhfuil ach péire nó trí cinn de spásanna atá fanta anseo sa gCnoc.”

Cé gur chuir an Chomhairle Chontae fógra amach ag fiafraí do dhaoine an raibh aon talamh le díol acu a bheadh feiliúnach le reilig a réiteach, is cosúil nach raibh na háiteacha a tairgeadh don Chomhairle Chontae feiliúnach, a dúirt sé. Tá sé i gceist ag Pádraig brú a choinneáil ar an gComhairle Chontae faoi cheist na reilige.

“Tá beirt againn anois ann, mé fhéin is Dáithí Ó Cualáin, agus beidh muid ag obair as lámh a chéile ar an rud seo.”

B’fhearr leis gan úsáid a bhaint as CPO le talamh feiliúnach a fháil.

“Bhí an fhadhb chéanna acu thiar i Maíros.....ní raibh siad [An Comhairle Chontae] go deas le duine éicint thiar ann, ach d’oibrigh sé amach ar deireadh; ach thóg sé píosa fada.”

A Chúlra

Rugadh Pádraig i Sasana cé gur tháinig sé ar ais go Conamara ag aois 6 bliana. Thosaigh sé ar Scoil Thír an Fhia gan focal Gaeilge aige. Thóg sé bliain air an Ghaeilge a thabhairt leis. *“Gaeilge ar fad a bhí sa scoil i dTír an Fhia an t-am sin”*. Tar éis na bunscoile chuaigh sé go Coláiste Iarfhilthata i dTuaim. In éindí leis ag an am bhí Clann Tommy Walsh as an gCeathrú Rua, Seáinín agus Tomás, agus Antaine Mhaidhc Ó Conghaile ón gCnoc. Níor thaitin sé leis an chéad dá bhliain ach ina dhiaidh sin thaitin sé thar cionn leis.

“Bhí sagart amháin ann an chéad dá bhliain agus bhí sé uafásach linn. Bhí bata aige, píopa wavin. D’imigh sé théis dhá bhliain agus tháinig sagart eile isteach ina áit sin. Ní raibh sé ag bualadh daoine mura gcaithfeadh sé.”

Ní scaoilfí abhaile ón scoil iad ach amháin don tSamhain, faoi Nollaig agus ag an Cháisc. Bhí cáil ar Choláiste Iarfhilthata mar scoil mhór peile. *“D’imir mé sóisear agus bhí mé i mo fhear ionaid ar an bhfoireann*

sinsir. An rang seo againne, i 1980, b’shin é an chéad bhliain ar buaileadh muid. Agus tá mise a rá leat nuair a chuaigh muid ar ais théis na Cásca, nach mórán fáilte a bhí romhainn.”

Rinne sé cúrsa Staidéar Gnó ag an gColáiste Réigiúnach i nGaillimh ach is ag iarraidh dul sna Gardaí a bhí sé. Bhí fadhb lena shúile agus níor glacadh leis. Chuaigh sé ag obair ansin, 1982, ag Tesco i nGaillimh, mar leas-bhainisteoir.

“D’fhan mé ansin nó raibh sé 1987, agus cheannaigh mo mhuintir siopa, Tigh John Whelan i Ros an Mhíl. Bhí mé ina bhun sin ar feadh deich mbliana. B’shin iad na deich mbliana ab fhearr i mo shaol. Tá an siopa sin dúinte anois ar nós go leor siopaí eile thart. Bhí sé go maith an t-am sin, bhí monarchan le mo thaobh a raibh ceithre chéad duine ag obair ann agus bhí triúr nó ceathrar againn ag obair sa siopa ar maidin, am dinnéir agus tráthnóna. Ach d’imigh an mhonarcha.”

A Dheaideo, Joe Mór

Cailleadh a dheaideo, Joe Mór Mac an Iomaire, leathchéad bliain ó shin ag cruinniú den Chomhairle Chontae in aois 70 ar an 24 Márta 1969. D’inis Pádraig dom gur shuí sé síos tar éis dhó píosa cainte a dhéanamh faoi Bhóthar an Chanal i Ros an Mhíl agus go tobann bhuaile an taom croí é agus cailleadh é. Seo mar a tuairiscíodh a bhás tobann sa nuachtán Amárach (4/04/1969): *‘Ba thráthúil gur i mbun a dhualgas poiblí a bhí sé ag cruinniú de Chomhairle Chontae na Gaillimhe nuair a tháinig an glaoch dá ngéilleann cách chuige’*.

Roinnt seachtainí i ndiaidh bhás Joe Mór, mhol Frank Glynn (Sinn Féin), go ndéanfaí a mhac, Joe Mac an Iomaire a chomhthoghadh le háit a athar a líonadh ar an gComhairle Chontae, ach ag an gcruinniú vótáil comhairleoirí Fhianna Fáil ar fad in aghaidh Joe Joe, cé go mba cairde leis cuid acu.

“Bhí sé gortaithe go mór,”, a dúirt Pádraig. *“Séard a tharla an t-am sin, bhí siad istigh in O’Malley’s Bar roimh an gcruinniú sin, agus bhí aithne ag deaideo ar go leor acu, Mark Killilea [a bhí ar scoil leis] agus cúpla duine eile. Dúirt Mark ‘I have to follow the party whip’. Níor labhair mo dheaideo le Markeen ón lá sin amach.”*

Plean Forbartha an Chontae

An bhliain seo chugainn beidh ar Phádraig agus comhairleoirí eile Plean Forbartha nua a réiteach don chontae. Bheadh Pádraig ag iarraidh ceantar Chois Fharraige a bheith fágtha mar atá, cé go nglacann sé leis go mbeifear ag iarraidh bailte beaga á dhéanamh den Cheathrú Rua agus den Spidéal.

“Níl mé ag iarraidh an áit a mhilleadh ar fad leis an iomarca a chur isteach.....Ba cheart go mbeadh cead [teach a thógáil] ag duine a bhfuil garraí ag a athair nó a mháthair,

má tá sé ag iarraidh teacht ar ais sa gceantar. Teastaíonn daoine a bheith ag teacht ar ais sa gceantar. Mura dtiocfaidh imeoidh an ceantar agus gheobhaidh sé bás.... beidh an ceantar bánaithe."

Maidir leis an riail go gcaithfidh suíomh leathacra a bheith ag duine le teach amháin a dhéanamh, dúirt sé gurb shin pointe a bheas sé a tharraingt aníos. Glacann sé leis go mba mhaith an rud é dá mbeadh saineolas neamhspleách ar fáil do na comhairleoirí agus iad ag réiteach an Phlean Forbartha mar a bhí nuair a bhí Pól Ó Foighil agus Seán Ó Neachtain ar an gComhairle Chontae. Dúirt Pádraig go bhfuil sé i bhfabhar an pholasaí láidir atá ag Comhairle Chontae na Gaillimhe faoi láthair maidir le cosaint teanga i gCois Fharraige, 'sé sin go mbeidh 80% de na tithe in aon scéim tithíocht a bheadh á tógáil idir na Forbacha agus Ros an Mhíl, agus sa gCeathrú Rua chomh maith, coinnithe do dhaoine atá inniúil ar an nGaeilge.

Ganntanas Airgid ar an gCo Co

Is fada na comhairleoirí contae ag gearán go bhfuil ganntanas san airgead atá le caitheamh i gContae na Gaillimhe i gcomparáid le contaetha eile, ar nós Maigh Eo agus Ciarraí, agus maítear nach bhfuil an rialtas láir ag caitheamh go cothrom le Gaillimh. D'fhéadfadh an Chomhairle Chontae níos mó airgid a fháil isteach tríd an LPT, an Cháin Mhaoine Áitiúil, a ardú: thabharfadh ardú 5%, mar shampla, thart ar €500,000 breise don Chomhairle Chontae agus ní chosnódh sé ach thart ar fiche euro sa mbliain ar aon theach.

"Beidh sé seo [ardú san LPT] ag teacht aníos i mí na Samhna nuair a bheidh an buiséad á chur le chéile, agus braitheann sé ar na comhairleoirí eile, an bhfuil siad sásta é a ardú. Ní mórán é fiche euro sa mbliain, bheinn fhéin sásta fiche euro sa mbliain a íoc. Ach tá daoine amuigh ansin nach bhfuil sásta é a íoc....beidh mé ag breathnú ar cén chaoi tuilleadh airgid a thabhairt isteach agus más rud é go gcaithfidh muid é a dhéanamh bheinn i bhfabhar [an LPT a ardú]. Mura bhfuil airgead againn ní bheidh tada againn."

Córas Taistil

Cén réiteach a bheadh ag Phádraig ar easpa busanna amach as Gaillimh tráthnóna agus an bhféadfadh an Chomhairle Chontae aon cheo a dhéanamh faoi? Brú a choinneáil ar na Teachtaí Dála an t-aon rud a bheadh comhairleoirí in ann a dhéanamh.

"Caithfidh mé a rá go bhfuil an-obair déanta ag Éamon Ó Cuív air seo....Tá geallúint tugtha aige dom go mbeidh bus ag dul amach i mí Mheán Fómhair."

Ach tá an costas ar an mbus ina chnámh spairne

chomh maith.

"Tá tú in ann dul ó Ghaillimh go Bleá Cliath ar níos lú ná dul ó Leitir Meallán go Gaillimh," a dúirt Pádraig.

Maidir leis an liúntas pearsanta, €18,500 in aghaidh na bliana, a fhaigheann gach comhairleoir le caitheamh ar thograí áitiúla, dúirt sé go bhfuil cúpla togra atá le hairgeadú ón liúntas sin i mbliana: soilse ag séipéal Leitir Móir, soilse ag céibh i gCasla a bhíonn á húsáid ag lucht bainte feamainne.

An Bóthair

Ceist mhór é an bóthair. Níl Pádraig ag glacadh leis an tuairim coitianta atá ann nach féidir aon rud a dhéanamh leis an R336. Creideann sé gur féidir é a leathnú in áiteanna agus cé go gcreideann sé go dteastaíonn an bóthar nua, dúirt sé liom go mba cheart an bóthair atá ann 'a dhéanamh sábháilte', go háirithe ag bun na mbóithre beaga atá ag teacht aníos le dul ar an mbóthar mór.

"Caithfear na crainnte a bhaint, tá claíocha ann, caithfear iad a ísliú agus rud eile, níor cheart go mbeadh cead tugtha do dhaoine claíocha arda a dhéanamh, ba cheart go mbeidís coinnithe íseal, ag leibhéal le gur féidir le carranna teacht amach ar an mbóthar. B'fhéidir rud eile, na scátháin sin, teastaíonn siad. Beidh mé ag brú na rudaí sin sa gComhairle Chontae."

An Dáil

Is fear gnó é Pádraig, adhlacóir cosúil lena athair, Joe Joe. Ní mórán ama saor a bhíonn aige anois idir a ghnó agus a chúraimí mar chomhairleoir chontae. Mar sin féin bíonn sé ag breathnú amach don fhoireann peile Sóisear C atá ag Cumann Micheál Breathnach. Is breá leis an uair a chloig a chaitheann sé leo gach tráthnóna Dé Chéadaoin agus ag dul ag na cluichí.

Ba mhaith leis ag deireadh a thréimhse cúig bhliana ar an gComhairle Contae a bheith in ann a rá go ndearna sé a dhícheall ar son aon duine a d'iarrfadh cúnamh air. Thar aon rud eile ba mhaith leis go mbeadh réiteach faighte ar thaobhanna an bhóthair a ghlanadh agus ar cheist na reiligi.

An mbeadh spéis aige seasamh don Dáil amach anseo?

"Ní bheadh. Tá mé caoga sé bliain d'aois anois. Bhí caint cúig bliana ó shin an seasfaínn don Chomhairle Chontae. Níor sheas mé an truíp deiridh ach sheas mé an truíp seo agus feicfidh muid linn. Ach ní bheadh aon suim agam a bheith i mo Theachta Dála."

Cur chuige simplí a bheas aige ar an gcomhairle contae.

"Má tá aon rud ar féidir liom a fháil do mhuintir Chonamara gheobhaidh mé é . . ."

Go n-éirí leis. ■